

יסודות העיצוב - גרפיקה בסיסית וקומפוזיציה

היקף שעות:

שנה א': טרימסטר א' + ב' + ג' - 4 ש"ש, סה"כ 12 ש"ש, סה"כ 148 שעות

פריסת הקורס:

רציונל:

תקשורת חזותית עוסקת בהעברת מסרים חזותיים במטרה לייצר תגובה מכוונת ורצויה ואף שינוי תודעתי אצל הצופה להבנה, להנאה, להנעה ועוד. **מעצב חזותי** מעצב ויוצר את הסביבה החזותית ובכך משפיע על אספקטים של תרבות, תקשורת, מסחר, חברה ומרחב ציבורי.

זהו קורס **עיצוב** בסיסי שמטרתו להקנות את יסודות העיצוב, מושגי יסוד בעיצוב והכלים הבסיסיים הדרושים למעצב חזותי בעבודתו כמפורט מעלה. הקורס יתווך/יצג את המקצוע על צדדיו הטכניים, התיאורטיים והאסתטיים לסטודנט.

הקורס הוא חלק מאשכול קורסים בתכנית הלימודים בנושא **יסודות העיצוב**, והוא המרכזי והחשוב שבהם להבנה ורכישה של המקצוע. בפרויקטים בקורס זה בתום שנה א' תתבצע אינטגרציה של מקצועות יסודות העיצוב שנלמדו - טיפוגרפיה, רישום, צבע, צילום.

הקורס מתמקד בהוראת השפה: ממושגי יסוד ועד תחביר של המושגים ועד שימוש בשפה להעברת רעיון שלם בעל משמעות, היררכיה ואסתטיקה שתומך במסר שבכוונתנו להעביר לצופה. דיון ושיח עיצובי יתקיימו בשיעורי הסטודיו ובעבודה עצמית בהנחיית מרצה הקורס.

בקורס נדבכים משמעותיים נוספים: חשיבה עיצובית לבניית רעיון עיצובי (קונספט), הבניית תהליך העיצוב על שלביו, הבניית עקרונות העבודה מול בריף/לקוח, תכנון העבודה.

בתום הקורס ידגים הסטודנט שליטה ומיומנות בשפה עיצובית: תיאורטית, מילולית ומעשית, שתאפשר ביצוע והגשת פרויקטים בקורסי העיצוב ובפרויקט הגמר.

בסיסי הידע שיירכשו בקורס:

בסיס ידע תיאורטי:

- היכרות וחשיפה לעולם העיצוב ולמעצבים
- סקירת מקצועות ותחומי העיצוב השונים

בסיס ידע עיצובי:

- מיומנות שימוש במושגי יסוד בעיצוב ליצירת תוצר חזותי
- הבניית תהליך העיצוב
- הבנת תחומי אחריותו ועבודתו של המעצב מול בריף לקוח
- עבודה עם מקורות השראה והשפעה
- בניית קונספט עיצוב על ידי חשיבה עיצובית

מיומנויות מקצועיות אישיות:

- פרזנטציה מול קהל
- שפה מילולית מקצועית לדיון ופרזנטציה
- דיון כיתתי ושיח עיצובי

בסיס ידע טכני:

- הקניית ידע טכני במושגי יסוד בעיצוב
- הכרת מדיות שונות בעבודת מעצב חזותי - דו ממד, תלת ממד, בפרינט ובדיגיטל

שימוש בבסיסי ידע מקורסים אחרים בתכנית:

- שנה א': קורסי יסודות העיצוב, עקרונות פרזנטציה, תוכנות גרפיות בסיסיות, חשיבה עיצובית
- **בסיס ידע בתחום תרבות ושפה חזותית - לניתוח, חשיבה ויכולת מילולית לדיון בעבודות אמנות ועיצוב, נרכש בתכנית לימודי תולדות האמנות והעיצוב במגמת העיצוב בביה"ס התיכון.**

הקורס הוא חלק מאשכול קורסי "יסודות העיצוב" בשנה א' ו-ב'.

מטרות הקורס:

- להבהיר את מושג העיצוב
- להקנות בסיס ידע של מושגים, חוקים ורעיונות המשמשים ככלים עיצוביים למעצב גרפי
- להבנות את ההתמודדות עם צורות בסיסיות כיסוד ליצירת קומפוזיציות מורכבות בצורה ותוכן
- לפתח רגישות צורנית תוך כדי מתן ביטוי אישי, יסודות בטכניקות עם מתן דגש על סגנונות מגוונים ויישומים שונים בעיצוב תדמית
- להבנות את תהליכי העבודה
- להבנות את ארגון מרחב העבודה ליצירת תוצר חזותי
- להכין את הסטודנט לקורסי עיצוב מתקדמים, כמו זהות מותגית

תכנים:

מרכיבי עיצוב בסיסיים:

1. קו:

- **סגנונות קו :** קו ישר (אופקי, אנכי, אלכסוני), קו מעוגל (קעור, קמור, גלי, פתלתל, זוויתי)

טכניקות ליצירת קו:

- עיפרון, מכחול, ידיים, כלים (עיפרון, רפידוגרף, פחם, מכחול)
- תכונות פיזיות וסגנון הקו המתקבל מעבודה עם כלים אלו (קו דק וחד/מחוספס, רציף/קטוע או מקווקו, ישר/מעוקל ועוד)

הקו ככלי ביטוי להעברת מסר

- **שימוש בקו דו ממד ותלת ממד:** תיאור, הגדרה, הדגשה ויצירת מרקמים וקומפוזיציות
- **קו והבעה:** רך/אגרסיבי, מדויק/שרירותי, מקבץ קווים, מציאות/דמיוני, יחסים בין קווים, יצירת אשליה אופטית באמצעות הקו וצפיפות קווים ועוד, האם באמצעות קו ניתן לבטא רגש? מצחיק, כועס, אגרסיבי

- **קו ופונקציה:** תיאור כיוון, הגדרת צורה, חלוקת שטח, תיאור מקצב הבעת רגשות, רעיונות וביטוי לעולם הפנימי, אמצעי לעיטור משטחים ויצירת מרקמים, מערכת סימנים מוסכמים (שפה גרפית)

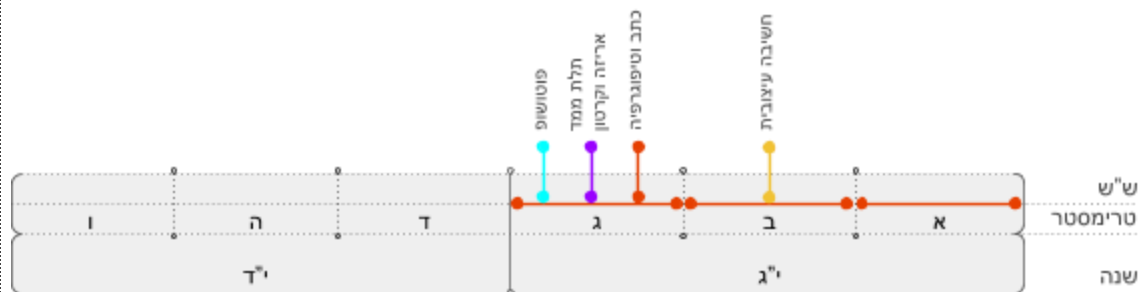
12

4	- תרגול
2. כתם, צורה, נפח: התמודדות עם צורות בסיסיות כיסוד ליצירת קומפוזיציות מורכבות בצורה ותוכן	
4	- צורה גיאומטרית ואורגנית ונפח
	- צורות בדו ממד ובתלת ממד: מצולעים, ריבוע - קובייה, משולש - חרוט, עיגול - כדור
	- סיווג צורות גיאומטריות: סגורות פתוחות - סגורות, סטטיות - דינמיות, מלאות (גוש) - חלולות (קליפה או מעטפת), מעוגלות - זוויתיות, סימטריות - א-סימטריות, מוגדרות - אמורפיות
4	- צורה גיאומטרית ככלי ביטוי להעברת מסר מופשט: השפעת מבנה הצורה על שדר המסרים, כמו דינמיות - סטטיות (המחשה באמצעות צורות שמקורן בטבע), יציבות, שיווי משקל, הרמוניה, שלווה, ועוד
	- מיקום צורה גיאומטרית בחלל או בפורמט מסוים ככלי ביטוי להעברת מסר: תחביר ויחסי הגומלין בין צורות מרובות (צורות מקבילות, משלימות, חודרות), דגמים חוזרים (patterns)
	- ממדים ככלי ביטוי להעברת מסר: גודל של צורה גיאומטרית בחלל/בפורמט ופרופורציה בין צורות שונות, יחסים בין אורך ובין רוחב, בין זווית חדה ובין זווית קהה, בין קו ישר ובין קו עגול (אפקט של פוזיטיב-נגטיב, אשליה אופטית, חילוף תפקידים, פרופורציות בתוך הצורה הגיאומטרית, לדוגמה חתך הזהב)
4	- ניתוח צורות גיאומטריות ואורגניות ממקורות שונים: חומריות שימושיות וייצור, מהטבע או מעשה ידי אדם
	- שימוש בצורה גיאומטרית או אורגנית:
	- שימוש פונקציונלי: לתיאור יחסי גודל, תנועה וכיוון, נפח
4	- כמערכת סימנים מוסכמים (סמלים): להעברת מסרים (רעיונות, מידע, מחשבות) ברורים, כמו תמרורים ושילוט דרכים
	- סמלים מסחריים (סמלילים)
	- סימנים בין לאומיים מוסכמים להדרכה, התמצאות ואזהרה
12	- סמלים לאומיים של מדינות (דגלים) וסמלי דתות (כגון מגן דוד)
	- משמעותם של סמלים בתרבויות שונות
	- דגמים חוזרים (patterns)
4	- אורנמנטיקה ויצירת מרקמים
	-
	-
תרגול והגשה	
4	הסמל כשפה
	- פיקטוגרמות קונספט וסדרתיות
	- סמל - הגדרת צרכים ואפיונים
4	- סמליל + טקסט
	- סמליל + צבע
	-
תרגול והגשה	
3. מרקם וטקסטורה (Texture):	
8	מרקמים ותכונותיהם:
	-
	-

	- טבעי-מעובד, רך-קשה, עדין-גס, חלק-מחוספס, אמיתי-מדומה
	כלים וטכניקות ליצירת מרקמים: - כלים: עיפרון, עט, מכחול, טוש, כלי חריטה - טכניקות: הדפסות, הטבעות, מחיקות, מריחות, הדבקות - טכניקות ידניות - טכניקות תעשיות
	תפקיד המרקם: - בטבע: הגנה, בידוד, הסוואה (הישרדות), משיכה (רבייה), חיכוך, הגדלת פני שטח - בעיצוב המוצר על פי שיקולי המעצב: הגנה - חומרי אריזה, בטיחות משטחי הליכה, הסוואה - מדי צבא, אמצעי לחימה, חיכוך צמיגי מכונת, כפתורי הפעלה, בידוד סריגים, חומרי בנייה, קישוט סריגים, בדים, שטיחים
	שימושי המרקם: - שימושים פונקציונליים: ייצוג חומרים והבחנה ביניהם, בטיחות, אחיזה, אמצעי הבעה באמנות - שימושים דקורטיביים
56 שעות	
החל מטרימסטר ב' ישולבו פרויקטים לפיתוח הקומפוזיציה הבסיסית לכדי עיצוב מלא הכולל שימוש בכלים נוספים, כמו צבע, טיפוגרפיה ותלת ממד.	
קומפוזיציה - ארגון אלמנטים מיסודות השפה החזותית בחלל או על פני מצע ובניית קומפוזיציות באמצעותם	
1. הרצאה: הבנת המושג קומפוזיציה ביצירות אמנות, גרפיקה, צילומים וארכיטקטורה	
4	פורמט למצע עבודה, חלוקת שטח על פי מלבן הזהב (חלוקת הזהב)
	חלוקה ואיזון אלמנטים על פי שלושה קודקודים
	איזון וחוסר איזון בקומפוזיציה
	שימוש בשטחים לבנים בקומפוזיציה
	תרגול: עיון באתרים ובספרי אמנות, ירחוני גרפיקה, צילום וארכיטקטורה ודיון באופן שבו השתמשו בקומפוזיציה בעבודות אלה
2. מושגי יסוד בקומפוזיציה:	
4	שיווי משקל – גודל, צורה, מיקום ועניין
	קומפוזיציות דינמיות, סוערות, מתפרצות, שקטות, זורמות וכדומה
	איזון בעזרת צבע
	הרמוניה-דיסהרמוניה
4	תרגול

	3. העברת מסר באמצעות קומפוזיציה:
12	תרגול: קומפוזיציה שחור על גבי לבן: - מיקום ריבועים שחורים זהים - מיקום ריבועים שחורים לא זהים - מיקום סדרת צורות גיאומטריות בסיסיות (ריבועים, משולשים, עיגולים וכדומה) - מיקום צורות גיאומטריות מורכבות מיקוד: אלמנט עיקרי, אלמנטים משניים והקשר ביניהם (זרימה) קומפוזיציה חוזרת: נייר אריזה, שטחי רקע, טפטים ועוד עיצוב נכון: שימוש נכון ואפקטיבי בשטח נתון למיקום הפריטים החזותיים שימוש בצבעים: לשיפור או ערעור האיזון מינימליזם: בעיצוב וקומפוזיציה
12	תרגול: - עיצוב מודעה בצבע אחד ושימוש בטקסט לכותרות, צילום, טור מלל, סמל וסמליל חברה וכתובת חברה קיימים - עיצוב נייר אריזה - עיצוב קומפוזיציה עם שימוש באלמנטים חוזרים - עיצוב אריזת מוצר בשחור/לבן בלבד - שימוש באלמנטים חזותיים מינימליים, כמו צללית המוצר, שם המוצר, טקסט נוסף, סמל החברה, סמלי תקן ומחזור
4	שילוב צילום בקומפוזיציה: - צילום מקורי למודעה או כרזה - חיתוך צילום (Crop) ליצירת קומפוזיציה חדשה - שימוש אפקטיבי בצילום במודעה או כרזה, בשילוב עם מלל
4	תרגול: - שילוב וחיתוך צילומים שונים בעבודות גרפיות ממוחשבות ועבודות ידניות – קולאז'ים
	קומפוזיציה וחלל:
12	חלל אמיתי (תלת ממד), מדומה (אשליה חזותית בדו ממד), סגור-פתוח תכונות פיזיות של חללים: מושגים מנוגדים: גדול-קטן, גבוה-נמוך, ריק-עמוס, מואר-אפל, פרופורציות בין חללים באותו מבנה, בין חללים של מבנים, אדם בחלל שימוש בתאורה להשפעה על החלל - תאורה טבעית או מלאכותית שימושי החלל בעיצוב: שימושים פונקציונליים בתכנון של חללי מבנים, כגון מגורים, עבודה, לימוד וכדומה שימושים המשפיעים על התמצאות בחלל, שימוש בחלל ליצירת אשליות

56 שעות	
מקורות השראה והשפעה:	
18	מפגש עם חומרים ואיסופם, מיון, היררכיית חשיבות, הצגה, ניתוח; בניית לוח השראה (Inspiration Board / Mood Board) לפרויקט; בניית קונספט וחזון לפרויקט, בניית שפה גרפית מתוך מקורות ההשראה - צבע, צורה, מרקם, טיפוגרפיה, שפה צילומית, שפה איורית ועוד
	מקורות השראה מהטבע, צבעוניות, חומרים, טקסטורות, צורות, מבנים, צורות ועוד, תרגיל איסוף חומרים ויצירת לוח השראה לנושא עיצובי
	מקורות השראה מהתעשייה, תהליכים, חומרים, דימויים ועוד, תרגיל איסוף חומרים ויצירת לוח השראה לנושא עיצובי
	מקורות השראה מהאמנות והאומנויות, תרגום אמנות למוצרי עיצוב כמו כרזות, אמנות פלסטית, ספרות, מחול, תיאטרון ועוד, תרגיל איסוף חומרים ויצירת לוח השראה לנושא עיצובי
	מקורות השראה אחרים, מדע וטכנולוגיה, Craft ואמנויות ותרבות שבטית, תרגיל איסוף חומרים ויצירת לוח השראה לנושא עיצובי
פרויקט סיום לקורס והגשה:	
18	1>2 תוצרי עיצוב עם קומפוזיציה ייעודית המעבירה מסר עם שימוש בכלים עיצוביים שנלמדו לקהלי יעד משתנים:
	יגשו שני מוצרים ומעלה מהרשימה, להחלטת המרצה: - תדמית לחברה, ארגון, עמותה: פריט אחד כשסמל או סמליל משתלב בעיצובו – לדוגמה: ניירת, אוגדן, עלון מוכר, פרוספקט, כרזה, מודעה, דף אינטרנט, הזמנה - מוצר דפדוף: מגזין/ספר, כריכה + שתי כפולות פנימיות - לוח שנה: שני עמודים חודשיים של לוח השנה - מוצרי תלת ממד: פריט אחד – לדוגמה: דף חזית לקופסת התקליטור, דף גב ושדרות, חוברת פנימית או עלון פנימי, כרזה, הזמנה, כרטיס כניסה למופע ועוד - אתר אינטרנט - דף נחיתה ושני דפים נוספים
36 שעות	
סה"כ 148 שעות	
שיטות ואמצעי הוראה:	
שיעורי תיאוריה ומצגות, שיעורי סטודיו לעבודה והנחיה אישית וקבוצתית, הגשות – משוברים אישיים וכיתתיים	
המלצות לקורס:	
- שיתופי פעולה בטרימסטר ב' ו-ג' עם קורסים מקושרים לאינטגרציה בין מקצועות העיצוב השונים - יצירת בנק דוגמאות לנושאים הנלמדים בקורס	
קורסים מקושרים:	

מחונן הערכה לקורס:

- פרויקט מסכם להגשה פרונטלית בתום כל טרימסטר
- פרויקט מסכם לקורס, הצגה מילולית וחזותית של תהליכי העבודה והתוצר, הצגת קונספט לפתרון בעיה/בריף שבמרכז עומד קהל יעד

ביבליוגרפיה:

שם	המחבר	הוצאה	שנה	אתר
Megg's History of Graphic Design	Philip B. Meggs	WILROY	2016	https://www.amazon.com/Meggs-History-Graphic-Design-Philip/dp/1118772059/ref=sr_1_1?s=books&ie=UTF8&qid=1480840577&sr=1-1&keywords=Megg%27s+History+of+Graphic+Design
Graphic Design History (2nd Edition)	Johanna Drucker Emily McVarish	---	2012	https://www.amazon.com/dp/0205219462/ref=olp_product_details?_encoding=UTF8&me=
Trek David Carson, Recent Werk	David Carson	----	2004	https://www.amazon.com/Trek-David-Carson-Recent-Werk/dp/1584230460/ref=la_B001K8G7LW_1_4?s=books&ie=UTF8&qid=1478761360&sr=1-4
The End of Print: The Grafik Design of David Carson	Lewis Blackwell	Laurence King Publishing	2000	https://www.amazon.com/End-Print-Graphic-Design-Carson/dp/1856692167/ref=la_B001K8G7LW_1_2?s=books&ie=UTF8&qid=1478761360&sr=1-2
Design Principles : Color, Form, Styles	Ellen Cheever	National Kitchen & Bath Associ	2006	http://www.amazon.com/Design-Principles-Color-Form-Styles/dp/1887127534/
Design and Composition	Nathan Goldstein	Pearson	1989	http://www.amazon.com/Design-Composition-Nathan-Goldstein/dp/0131999109/
Making and Breaking the Grid: A Graphic Design Layout Workshop	Timothy Samara	Rockport Publishers	2005	http://www.amazon.com/Making-Breaking-Grid-Graphic-Workshop/dp/1592531253/

תכנית הלימודים נכתבה בסיוע "הנדסאים באריאל", קמפוס אוניברסיטת אריאל
על ידי רינת סופר גרינפלד, שותף לתהליך אורן שרון

כל הזכויות שמורות למשרד החינוך מנהל תקשוב, טכנולוגיה ומערכות מידע 2016